

## DAFTAR PUSTAKA

### Arsip, cetakan resmi

- Algemene Secretarie. "Het voorstel betreffende den vaststelling de vaststelling eener voorloopige regeling voor de opneming en verpleging van betalende patienten in het koningin Wilhelmina Gasthuis voor ooglijders te Bandoeng," *Besluit* 25 Desember 1910.
- Alken, J. "Een Woord Over het Ontstaan van Coniunctivitis Granulosa", *Geneeskundig tijdschrift voor Nederlandsch-Indië*, vol. 19, 1871.
- Angelino, A.D.A. de Kat. *Colonial Policy: The Dutch East Indies*. The Hague: Martinus Nijhoff, 1931.
- Bakker, C. dan Joesoef, Mohamad. "Rapport Betreffende Een Trachoom-Onderzoek op Java". *Mededeelingen van den Dienst der Volksgezondheid in Nederlandsch-Indië*, XVII:1, 1928.
- Bors, L. *Practische Leercursus Voor Zelfonderricht in de Soendaneesche Taal*. Bandung: Naamlooze Vennootschap Boekhandel Visser, 1918.
- Buuren, Van. "De Verloskundige Hulp Voor Inlanders in Nederlandsch Indië" dalam Hector Treub dan G. C. Nijhoff. *Nederlandsch Tijdschrift Voor Verloskunde En Gynaecologie*. Haarlem: De Erven F. Bohn, 1898.
- Brugmans, I. J. *Geschiedenis van het Onderwijs in Nederlandsch-Indië*. Batavia : J.B. Wolters, 1939.
- Chijs, J. A. van der. *Nederlandsch-Indisch Plakaatboek 1602-1811*. Batavia: Landsdrukkerij, 1885.
- Deventer, C. T. van. "Een Eereschuld" dalam G. J. A. Beijerinck (Ed.). *De gids: nieuwe vaderlandsche letteroefeningen*. Volume 63. Amsterdam: P.N. van Kampen & zoon, 1899.
- Koloniaal Verslag 1901, Appendix T.
- Koloniaal Verslag*, 1903, Appendix P.
- Koloniaal Verslag 1907, appendix A
- Mindere Welvaart Commissie. "Onderzoek Naar de Mindere Welvaart der Inlandsche Bevolking op Java en Madoera". IX a. Batavia: G. Kolff & Co, 1911.

- \_\_\_\_\_. "Onderzoek naar de mindere welvaart der Inlandsche bevolking op Java en Madoera [OMW] IXc. Batavia: G. Kolff & Co, 1911.
- Hadibroto, Soemitro. *Het Trachoom op de Volksscholen te Batavia*. Batavia: Druk G. Kolff & Co., 1937,
- Het Werk in het Zendingsziekenhuis "Petronella" en zijn 22 Neveninrichtingen in Woord En Beeld, 1937.
- Houwer, A. W. Mulock. "De Bestrijding der Blindheid in Nederlandsch-Indië, in het Bijzonder op Java", *Geneeskundig tijdschrift voor Nederlandsch-Indië*, Vol. 80 No. 34, 1940.
- Jaarverslag van den Burgerlijken-Geneeskundigen dienst in Nederlandsch-Indië over 1923, dalam *Mededeelingen van den Dienst Der Volksgezondheid in Nederlandsch-Indië*, deel IV, 1925.
- Kartini, Raden Adjeng. *Letters of a Javanese Princess*, terj. Agnes Louise Symmers. London: Duckworth & Co., 1920.
- Kol, Henri Hubert van. "Ontwerp-Program voor de Nederlandsche Koloniale Politiek". Amsterdam: Uitgever J. A. Fortuijn, 1901.
- Kosters, N. *Handboek Voor Philanthropisch en Maatschappelijk Werk in Ned.-Oost- En West-Indie*. Surabaya: Bureau van Social Lectuur, 1932.
- Krediet, G. J. "Choleravaccinatie te Batavia in 1914". *Geneeskundig Tijdschrift voor Nederlandsch-Indië*, 1917.
- Lenderink, H.J. "De Blinden in Onze Kolonien en de Middelen ter Verbetering van hun Toestand". Amsterdam: Instituut tot Onderwijs van Blinden te Amsterdam, 1901.
- \_\_\_\_\_. *Het Blindenwezen in en Buiten Nederland* (Amsterdam: W. Gosler & Co., 1904).
- \_\_\_\_\_. *Blindeninstituut en de Werkinrichting voor blinde Inlanders te Bandoeng*. Amsterdam: Instituut tot Onderwijs van Blinden te Amsterdam, 1905.
- \_\_\_\_\_. *Blind en Doofstom Tegelijk*. Haarlem: H. D. Tjeenk Willink & Zoon, 1908.
- Moel, W dan Schuyt, E.P. *Over Lichamelijke Gebrekkigheid*. Amsterdam: H.J. Paris, 1930.
- Nijland, A.H. "Vaccinatie tegen Cholera", *Geneeskundig Tijdschrift voor Nederlandsch-Indië*, Vol. L, 1910.

- Persknaire, J. B. C. "Het Trachoom te Gombong", *Geneeskundig tijdschrift voor Nederlandsch-Indië*, vol. 38, 1898.
- Praag, L. Leydesdorff van. "Blind in the Netherlands East Indies", *Outlook for the Blind*, Vol. 36 No.1, 1942.
- Rivai, Abdoel. *Memiara Mata*. Amsterdam: G.J. Thieme, 1905.
- Schoute, D. "De Geneeskunde in Nederlandsch-Indië Gedurende de Negentiende Eeuw". *Geneeskundig tijdschrift voor Nederlandsch-Indië*, Vol. 74 No. 26, 1934.
- \_\_\_\_\_. *De Geneeskunde in Nederlandsch-Indië Gedurende de Negentiende Eeuw*. Batavia: Druk G. Kolft & Co, 1936.
- Steeden, C. L. van. "Anchylostomiasis, de oorzaak van de endemische progressieve pernicieuse anaemie onder de mijnwerkers te Sawah-Loento", *Geneeskundig Tijdschrift voor Nederlandsch-Indië*, 1901.
- Steiner, Leo. "De Blindheid Ondee de Javanen, Hare Menigvuldigheid en Oorzaken", *Geneeskundig Tijdschrift voor Nederlandsch-Indië*, Vol. 34, 1894.
- Stibbe, D. G. *Encyclopaedie van Nederlandsch-Indie, Tweede Druk*. Gravenhage: Martinus Nijhoff, 1921.
- Tijssen, J. "In Memoriam dr. Leo Steiner", *Geneeskundig tijdschrift voor Nederlandsch-Indië*, Vol. 73 No. 14, 1933.
- Vereeniging tot Verbetering van het lot der Blinden in Ned. Oost-Indie. "Achtste Jaarverslag." Batavia: Landsdrukkerij, 1909.
- \_\_\_\_\_. "Elfde Jaarverslag". Batavia: Landsdrukkerij, 1912.
- \_\_\_\_\_. "Twaalfde Jaarverslag." Batavia: Landsdrukkerij, 1913.
- \_\_\_\_\_. "Vijftiende Jaarverslag." Batavia: Landsdrukkerij, 1916.
- \_\_\_\_\_. "Zestiende Jaarverslag." Bandoeng: N.V. Mij Vorkink, 1917.
- \_\_\_\_\_. "Zeventiende Jaarverslag". Bandung: N.V. Mij Vorkink, 1918.
- \_\_\_\_\_. "Vijftiende Jaarverslag". Bandung: N.V. Mij Vorkink, 1919.
- \_\_\_\_\_. "Negentiende Jaarverslag." Bandung: N.V. Mij Vorkink, 1920.

- \_\_\_\_\_. "Twee en Twintigste Jaarverslag." Bandung: N.V. Mij. Vorkink, 1923.
- \_\_\_\_\_. "Zeven en Twintigste Jaarverslag". Bandung: N.V. Mij Vorkink, 1928.
- \_\_\_\_\_. "Negen en Twintigste Jaarverslag." Bandung: N.V. Mij Vorkink, 1930.
- \_\_\_\_\_. "Een en Dertigste Jaarverslag". Bandung: N.V. Mij Vorkink, 1932.
- \_\_\_\_\_. "Zeven en Dertigste Jaarverslag". 1938.
- \_\_\_\_\_. "Acht en Dertigste Jaarverslag," 1939.
- Volkstelling 1930 Deel VIII.*
- Vries, Gijsbert de. *Pak Ibrahim, de Blinde van Blondo*. Delft: Naamloze Vennootschap W. D. Meinema, 1939.
- Waszkiewicz, A. E. "Cholera-Epidemie In 1864". *Geneeskundig Tijdschrift voor Nederlandsch-Indië*, 1867.
- Westhoff, C.H.A. "Het Tienjarig Bestaan van de Vereeniging tot Verbetering van het Lot der Blinden in Nederlansch Oost-Indie." Batavia: Javasche Boekhandel & Drukkerij, 1911.
- Wilkens, J. A. "In memoriam Dr. C. H. A. Westhoff", *Geneeskundig tijdschrift voor Nederlandsch-Indië*, Vol. 53, 1913.

### **Surat Kabar**

Bataviaasch Nieuwsblad, 23 Februari 1901.

- \_\_\_\_\_. 12 Agustus 1919
- \_\_\_\_\_. Senin 20 Oktober 1919;
- \_\_\_\_\_. 7 Agustus 1926
- \_\_\_\_\_. 27 November 1928.
- \_\_\_\_\_. Jumat 23 Desember 1932.
- \_\_\_\_\_. Senin, 10 Maret 1941.
- De Indische Courant. Selasa 5 Mei 1931.
- \_\_\_\_\_. Sabtu 11 Desember 1937.
- \_\_\_\_\_. Sabtu 10 September 1938.
- \_\_\_\_\_. 12 Mei 1939.
- De Indische Mercur, 25 Mei 1917.
- De Koerir, Rabu 24 Maret 1932.
- \_\_\_\_\_. Rabu 30 Juni 1936..

*De Locomotief*. Sabtu, 25 Agustus 1900.

\_\_\_\_\_. Kamis 4 Februari 1903.

\_\_\_\_\_. Kamis, 20 Oktober 1904.

\_\_\_\_\_. Kamis 16 Februari 1927.

\_\_\_\_\_. Senin, 4 April 1938.

*De Nieuwe Vorstenlande*, Kamis, 19 Oktober 1904.

*De Preanger-Bode*, Senin 22 Juli 1901.

\_\_\_\_\_.Senin 26 Oktober, 1901.

\_\_\_\_\_. Sabtu 17 Mei 1902.

\_\_\_\_\_.30 Agustus 1905.

\_\_\_\_\_. Jumat 28 Juli 1911.

\_\_\_\_\_.Sabtu, 26 April 1913.

\_\_\_\_\_. 31 Juli 1913.

*De Standaard*, Rabu 29 Oktober 1901.

*De Sumatra Post*, Senin 2 Mei 1932.

*Het Algemeen Handelsblad*, Sabtu 6 Juli 1901.

\_\_\_\_\_. Sabtu 19 Juli 1902.

\_\_\_\_\_. Jumat 17 September 1926.

\_\_\_\_\_. Selasa, 31 Maret 1936.

*Het nieuws van den dag voor Nederlandsch-Indië*, 20 Juli 1901.

\_\_\_\_\_. Jumat 20 Maret 1903.

\_\_\_\_\_. 17 Oktober 1904.

\_\_\_\_\_. Jumat 9 Mei 1913;

\_\_\_\_\_. Sabtu 8 November 1919.

\_\_\_\_\_. Selasa, 29 Mei 1923.

\_\_\_\_\_. Rabu 27 Maret 1929.

\_\_\_\_\_. Rabu 3 November 1936.

\_\_\_\_\_. Sabtu 11 Desember 1937.

\_\_\_\_\_. Senin, 11 Maret 1940.

*Java-bode : nieuws, handels- en advertentieblad voor Nederlandsch-Indie*, 3 Januari 1882.

\_\_\_\_\_.8 April1882.

*Soerabaiasch -Handelsblad*, Kamis, 3 Agustus, 1904.

\_\_\_\_\_. Jumat, 8 Agustus 1908.

\_\_\_\_\_. Jumat 28 Agustus 1908.

## Buku dan Artikel Jurnal

- Ariwibowo, Gregorius Andika. "Karesidenan Priangan di Mata Para Pelancong pada Pertengahan Abad Ke-19 hingga Awal Abad Ke-20". *Patrawidya*, Vol. 16 No. 3, September 2015.
- Ash, Florence. "The Value of Handicraft for the Retarded Blind." *Occupational Therapy & Rehabilitation*, Vol. 19, No. 5, 1940.
- Bergen, Leo van; Liesbeth Hesselink; dan Jan Peter Verhave, Ed. (2017). *The Medical Journal of the Dutch Indies 1852-1942. A Platform for Medical Research*. Jakarta: AIPI.
- Bloembergen, M. "Koloniale vertoningen: de verbeelding van Nederlands-Indië op de wereldtentoonstellingen (1880-1931)." Disertasi, Amsterdam Institute for Social Science Research, 2001.
- Booth, Anne. "Living Standards and the Distribution of Income in Colonial Indonesia: A Review of the Evidence." *Journal of Southeast Asian Studies*, vol. 19, no. 2, 1988.
- Brants, Luc; Trigt, Paul van; and Schippers, Alice. "A Short History of Approaches to Disability in the Netherlands" dalam Roy Hanes (Ed.). *The Routledge History of Disability*. Oxon: Routledge, 2018.
- Brégain, Gildas. "Colonialism and Disability: The Situation of Blind People in Colonised Algeria". *ALTER, European Journal of Disability Research* 10, 2016.
- Brown, L. "Opportunities Available When Severely Handicapped Students Attend Chronological Age Appropriate Regular Schools". *Journal of the Association for the Severely Handicapped*, 8(1), 1983.
- Bruijin, Irish. *Ship's Surgeons of the Dutch East India Company*. Leiden: Leiden University Press, 2009.
- Burch, Susan. *Signs of Resistance: American Deaf Cultural History 1900 to World War II*. New York: New York University Press, 2002.
- Burke, Peter. *Disability and Impairment*. London: Jessica Kingsley Publishers, 2008.
- Caldwel, Kate. dkk, "The Potential of Social Entrepreneurship: Conceptual Tools for Applying Citizenship Theory to Policy and Practice", *Intellectual And Developmental Disabilities*, Vol. 50, No. 6, 2012.

- Carey, Peter. A mischievous young rogue and a dwarf: Reflections on the role of the panakawan in the Age of Prince Diponegoro (1785-1855). *IJDS: Indonesian Journal Of Disability Studies*, 1(1), 2014.
- Certo, Trevis dan Miller, Toyah. "Social Entrepreneurship: Key Issues and Concepts", *Business Horizons*, 52, 2008
- Conrad, P.. "Medicalization and Social Control". *Annual Review of Sociology*, 18, 1992. 209-232.
- Creutzberg, Pieter dan J. T. M. van Lannen. *Sejarah Statistik Ekonomi Indonesia*. Jakarta: Yayasan Obor Indonesia, 1987.
- Cribb, Robert. "Development policy in the early 20th century" dalam Jan Paul Dirkse (Ed.). *Development and Social Welfare: Indonesia's Experiences under the New Order*. Leiden: Koninklijk Instituut voor Taal-, Land-en Volkenkunde, 1993.
- Devereux, Stephen. *Theories of famine*. Hemel Hempstead: Harvester Wheatsheaf, 1993.
- Dick, Howard. "Formation of the nation-state, 1930s-1966" dalam *The Emergence of a National Economy: An Economic History of Indonesia*. Crows Nest NSW: Allen & Unwin, 2002.
- Doorn, J.A.A. van. *De Laatste Eeuw van Indie: Ontwikkeling en Ondergang van een Koloniaal Project*. Amsterdam: Uitgeverij Bert Bakker, 1994.
- Farell, Gabriel. *The Story of Blindness*. Cambridge: Harvard University Press, 1956.
- Fasseur, C. "Ethical Policy And Economic Development: Some Experiences of the Colonial Past." *Lembaran Sejarah* Vol. 3 No. 1, 2001.
- Fernando, M.R. "Famine in a land of plenty: plight of a rice-growing community in Java, 1883-84". *Journal of Southeast Asian Studies* 41 no. 2, 2010.
- Foucault, Michael. *Madness and Civilization: A History of Insanity in the Age of Reason*. New York: Random House, 1988.
- Freeland, Felicia Hughes. "A Throne for the People: Observations on the Jumenengen of Sultan Hamengku Buwono X. *Indonesia*, No. 51, April 1991.
- Furnivall, J.S. *Netherlands India : A Study of Plural Economy*. Cambridge: Cambridge University Press, 1939.



- Geertz, Clifford. *Agricultural Involution: The Process of Ecological Change in Indonesia*. Berkeley: University of California Press, 1963.
- Geschiere, P. L. "The Education Issue in the Dutch East Indies in the Twentieth Century Opinions on the Question of 'Western Education' versus 'National Education'" dalam *Acta Historiae Neerlandicae/Studies on the History of the Netherlands VI*. Dordrecht: Springer, 1973.
- Gonggrijp, G. *Schets eener economische geschiedenis van Nederlandsch-Indie*. Haarlem: Bohn, 1938.
- Handayani, Sri Ana. "Geliat Ekonomi Masyarakat Priangan Era Pemerintahan Hindia Belanda 1900—1942". *Lembaran Sejarah*. Volume 13 Number 2 October 2017.
- Harris, Sarah Parker, dkk, "Social Entrepreneurship as an Employment Pathway For People With Disabilities: Exploring Political-Economic And Socio-Cultural Factors". *Disability & Society*, Vol. 29:8, 2014.
- Hayes, Jeanne dan Elizabeth "Lisa" M. Hannold, "The Road to Empowerment: A Historical Perspective on the Medicalization Of Disability", *Journal of Health and Human Services Administration*, Vol. 30, No. 3 2007.
- Hesselink, Liesbeth. *Healers On The Colonial Market*. Leiden: KITLV Press, 2011.
- Houben, Vincent J. H. "Boundaries of Race: Representations of Indisch in Colonial Indonesia Revisited" dalam Harald Fischer-Tiné dan Susanne Gehrman (Ed.), *Empires and Boundaries: Rethinking Race, Class, and Gender in Colonial Settings*. New York: Routledge, 2009.
- Hughenoltz, W.R. "Famine and Food Supply in Java 1830-1914" dalam Bayly, C.A dan Kolff, D.H., Ed.. *Two Colonial Empires. Comparative Studies in Overseas History*. Dordrecht: Springer Netherlands, 1986.
- Kadri, Kadri dan Deddy Mulyana. "Building a Communication Model amongst the Blind: An Ethnographic Study in the Blind Rehabilitation Center 'Wyata Guna', Bandung, Indonesia." *Journal of Creative Communications*, vol. 15, no. 3, November 2020.
- Kaplan, Deborah. "The Definition of Disability: Perspective of the Disability Community", *Journal of Health Care Law and Policy*, Vol. 3, 2000.



- Keeler, Ward. *Javanese Shadow Plays, Javanese Selves*. Princenton: Princenton University Press, 1987.
- Kline, Nathan S. "Psychiatry in Indonesia". *The American Journal of Psychiatry*, 1963.
- Krijger, Tom-Eric. *The Eclipse of Liberal Protestantism in the Netherlands*. Leiden: Brill, 2019.
- Kartodirjo, Sartono. *Pendekatan Ilmu Sosial dalam Metodologi Sejarah*. Yogyakarta: Ombak, 2017.
- Kuntowijoyo. *Metodologi Sejarah Edisi Kedua*. Yogyakarta: Tiara Wacana, 2003.
- Landheer, Bartholomew. "Financial Policy of the Dutch East Indies." *Far Eastern Survey*, Vol. 10, No. 17, 1941.
- Lewis, Oscar. "The Culture of Poverty". *Scientific American*, Vol. 215, No. 4 Oktober 1966.
- Locher-Scholten, Elsbeth. "Dutch Expansion in the Indonesian Archipelago around 1900 and the Imperialism Debate." *Journal of Southeast Asian Studies*, vol. 25, no. 1, 1994.
- \_\_\_\_\_. *Etika yang Berkeping-keping: Lima Telaah Kajian Aliran Etis dalam Politik Kolonial 1877-1942*. Jakarta: Djambatan, 1997.
- Maftuhin, Arif. "Mengikat Makna Diskriminasi: Penyandang Cacat, Difabel, dan Penyandang Disabilitas". *Inklusi: Journal of Disability Studies* Vol. 3 No. 2, 2016.
- Mansvelt, W. M. F. dan P. Creutzberg. *Changing Economy in Indonesia A Selection of Statistical Source Material from the early 19th Century up to 1940, Volume 5 National Income*. The Hague: Martinus Nijhoff, 1979.
- Mensch, C. *Taboe Een Primitieve Vreesreactie*. Amsterdam: H. J. Paris, 1937.
- Meer, Arnout H.C. van der. Performing Colonial Modernity Fairs, Consumerism, and the Emergence of the Indonesian Middle Classes. *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde* 173, 2017.
- Morse, Alan R. "Valentin Haüy and Louis Braille: Enabling Education for the Blind" dalam M. F Marmor & D. Albert. *Foundations of ophthalmology: Great insights that established the discipline*. Cham: Springer International Publishing, 2017.
- Multiono, Lucky Bachtiar. "Program Magang Massage Sebagai Penguatan Keterampilan Kerja Penyandang Disabilitas Netra di

- Panti Sosial Bina Netra Wyata Guna Bandung. Skripsi: Universitas Pendidikan Indonesia, 2018.
- Murray, Robin; Julie Cauiler dan Geoff Mulgan. *The Open Book of Social Innovation: Ways to Design, Develop and Grow Social Innovations*. London: The Young Foundation, 2010.
- Niel, Robert van. *Munculnya Elite Modern Indonesia*. Jakarta: Dunia Pustaka Jaya, 1984.
- Nirje, Bengt. "The Normalization Principle and its Human Management Implications", dalam R B Kugel & W Wolfensberger (Ed.), *Changing Patterns in Residential Services for the Mentally Retarded Chapter*. Washington DC: President's Committee on Mental Retardation, 1969.
- O'Malley, William J. "Perkebunan 1830-1940: Ikhtisar", dalam Anne Booth, William J. O'Malley, dan Anna Weidmann (Ed.). *Sejarah Ekonomi Indonesia*. Jakarta: LP3ES, 1988.
- Oliver, Michael J. "Capitalism, Disability, and Ideology: A Materialist Critique of the Normalization Principle" dalam Robert J. Flynn dan Raymond A. Lemay, *A Quarter-Century of Normalization and Social Role Valorization*. Ottawa: University Ottawa Press, 1999.
- Padmo, Soegijanto. "Depresi 1930-an dan Dampaknya Terhadap Hindia Belanda." *Jurnal Humaniora*, No.2, 1991.
- Panglaykim, J. dan I. Palmer. "Study of Entrepreneurialship in Developing Countries: The Development of One Chinese Concern in Indonesia." *Journal of Southeast Asian Studies*, vol. 1, no. 1, 1970.
- Pigeaud, Theodore G.Th. *Literature of Java: Catalogue Raisonné of Javanese Manuscripts in the Library of the University of Leiden and Other public Collections in the Netherlands: Vol 1: Synopsis of Javanese Literature 900-1900*. Gravenhage: Nijhoff, 1967.
- Pelka, Fred. *What We Have Done: An Oral History of the Disability Rights Movement*. Massachusetts: University of Massachusetts Press, 2012.
- Pol, E. & Ville, S. Social innovation: buzz word or enduring term?. *The Journal of Socio-Economics*, 38 (6), 2009, 878-885.
- Pols, Hans. "The Development of Psychiatry in Indonesia: From Colonial to Modern Times." *International Review of Psychiatry*, Agustus 2006.
- \_\_\_\_\_. "Psychiatry and Mental Health Care in Indonesia from Colonial in Modern Times" dalam Harry Minas (Ed.), *Mental*

- Health in Asia and the Pacific: Historical and Cultural Perspectives*. New York: Springer, 2017.
- \_\_\_\_\_. *Merawat Bangsa: Sejarah Pergerakan Para Dokter Indonesia*, terj. Thomas Bambang Murdianto. Jakarta: Kompas, 2019.
- Porath, Nathan. "The Naturalization of Psychiatry in Indonesia and its Interaction with Indigenous Therapeutics", *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde (BKI)* 164-4, 2008.
- Rappaport, Julian. "Studies in Empowerment: Introduction to the Issue", dalam J. Rappaport, C. Swift & R. Hess (Ed.). *Studies in empowerment: Stepstoward understanding and action*. New York: Hawthorn Press, 1984.
- Ray, Sandeep. Inadvertent Ethnography in Propaganda: J. C. Lamster's Films (1912-13). *Indonesia*, Number 106, October 2018, pp. 137-156.
- Rembis, Michael dan Catherine Kudlick, Ed. *The Oxford Handbook of Disability History*. Oxford: Oxford University Press. 2018.
- Russel, Marta dan Ravi Maholtra. "Capitalism and Disability". Vol 38: *Socialist Register 2002: A World of Contradictions*, 2009.
- Ricklefs, M.C. *Sejarah Indonesia Modern*. Yogyakarta: Gadjah Mada University Press, 2011.
- Reynolds, C. R.; K. J. Vannest & E. Fletcher-Janzen. *Encyclopedia of Special Education : a Eeference for the Education of Children, Adolescents, and Adults with Disabilities and Other Exceptional Individuals, edisi ketiga*. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc, 2007.
- Sardegna, Jill, dkk (Ed.). *The Encyclopedia Of Blindness And Vision Impairment*. New York: Facts On File, Inc, 2002.
- Setiawan, Nauzul Ferry. "Pengembangan Pusat Rehabilitasi Penyandang Cacat Netra Mardi Wuta Yogyakarta". Skripsi: Universitas Islam Indonesia, 2000.
- Stroer, Carel J. "Het Blinden Instituut te Amsterdam", *Op de Hoogte*, Juli 1918.
- Shiraishi, Takashi. *Radikalisme Rakyat di Jawa 1912-1926*. Jakarta: Pustaka Utama Grafiti, 1997.
- Sinlarat, P. "Changing the Culture of Education in Thai Universities". *High Educ Policy*, 18, 2005.
- Stiker, Henri-Jacques. *A History of Disability*. Michigan: University of Michigan, 1999.

- Suharto Suharto, Pim Kuipers & Pat Dorsett. "Disability terminology and the emergence of 'diffability' in Indonesia", *Disability & society*, Vol. 31, No. 5, 2016.
- Sugiyanto, dkk. "Comparative Governance of Non-Profit Organization: Case Study of ONL Mardi Wuto and Hamba in Yogyakarta". *International Journal of Economics, Business, and Entrepreneurship*, Vol. 1 No. 02, 2018.
- Suwignyo, Agus. "The Great Depression and the changing trajectory of public education policy in Indonesia, 1930-42." *Journal of Southeast Asian Studies*, vol. 44, no. 3, 2013.
- Taylor, Jean Gelman. "Bathing and hygiene Histories from the KITLV Images Archive", dalam Kees van Dijk (ed.), *Cleanliness And Culture Indonesian Histories*. Leiden: KITLV Press, 2011.
- Till, Margreet van. "Social Care in Eighteenth-Century Batavia the Poorhouse, 1725-1750". *Itinerario*, Vol. 19 Issue 01, 1995.
- Vandenbosch, Amry. "Economics and Administrative Policy in the Dutch Indies." *Pacific Affairs*, Vol. 5, No. 10, 1932.
- Wallerstein, Nina. "Powerlessness, Empowerment, and Health: Implications for Health Promotion Programs". *Behavior Change*, Vol. 6, No. 3, 1992.
- Weber, Max. *The Sociology of Religion*. London: Methuen & Co Ltd, 1965.
- Wertheim, W. F. *Indonesian Society in Transition: A Study of Social Change*. The Hague: W. Van Hoeve, 1956.
- \_\_\_\_\_. "Social Change in Java, 1900-1930", *Pacific Affairs*, vol. 35, no. 3, 1962.
- Zondervan, Sjoerd. "Patients Of The Colonial State: The rise of a hospital system in the Netherlands Indies, 1890-1940". Disertasi: Masstricht University, 2016.

#### Foto

- Koleksi C.H.A. Westhoff dalam "Het Tienjarig Bestaan van de Vereeniging tot Verbetering van het Lot der Blinden in Nederlansch Oost-Indie."
- Koleksi H.J. Lenderink dalam "*Blindeninstituut en de Werkinrichting voor blinde Inlanders te Bandoeng*".
- Koleksi Van Buuren dalam "De Verloskundige Hulp Voor Inlanders in Nederlandsch Indië."
- Koleksi <http://collectie.wereldculturen.nl>



UNIVERSITAS  
GADJAH MADA

**Sejarah Sosial Blindeninstituut Bandung 1901-1941**  
RIFAI SHODIQ FATHONI, Dr. Agus Suwignyo, M.A.  
Universitas Gadjah Mada, 2021 | Diunduh dari <http://etd.repository.ugm.ac.id/>

*Koleksi digital Southeast Asian & Caribbean Images (KITLV),*  
<https://digitalcollections.universiteitleiden.nl/imagecollection-kitlv>.